

Alsó-kréta képződmények mikrofosszíliáinak vizsgálata és üledékképződési környezetének értékelése egy Vértess-előtéri fúrásban

Szinger Balázs
(ELTE Őslénytani Tsz.)

Munkámban a Vértess-előtérben lemélyült Vst-8 fúrás által harántolt alsó-kréta képződmények mikrofosszíliáinak vizsgálatát és szedimentációs környezetének értékelését végeztem el. A hazai irodalomban alsó-kréta képződmények mikrofosszíliáinak részletes, modern feltárási technika alkalmazásával történő vizsgálatára ez idáig nem került sor. A fúrás a Tatai Mészkő és a Vértessomlói Aleurolit Formáció mellett kis vastagságban a Környei Mészkő Formációt is harántolta. A rétegsor különlegessége, hogy a Tatai Mészkőből folyamatosan kifejlődő Vértessomlói Aleurolitra tektonikusan feltolódva ismét megjelenik a Tatai Mészkő.

A Vértessomlói Aleurolit és a Környei Mészkő szedimentációs bélyegeit alapvetően részletes vékonycsiszolati vizsgálatokkal állapítottam meg. A fenti képződményekből nagysűrűségű mintavételezéssel 40 mintát dolgoztam fel, aminek mészkő és mészmárga anyagú mintái tömény ecetsavval, míg az agyagosabb részek hidrogén-peroxiddal kerültek feltárássra. Az általam meghatározott, zömében agglutinált (Tritaxia, Dorothia, Textularia, Verneuilinoides, Spiroplectamina, Orbitolina) és kisebb mennyiségben mészvázú (Lenticulina, Gavelinella, Epistomina, Trocholina, Nodosaria, Dentalina, Miliolina) bentosz foraminiferák mellett, plankton formák (Hedbergella, Ticinella), valamint radioláriák is előfordulnak. Ezen mikrofosszíliák egyrészt alátámasztják a képződmények már korábbi szerzők által is megállapított hemipelágikus, batiális környezetben való képződését és albai korát, másrészt statisztikus eloszlásuk, valamint a különböző formák aránya további pontosítási lehetőséget kínál a mikrofáciesek kijelölésében.

A hemipelágikus Vértessomlói Aleurolitba a karbonátplatform eredetű Környei Mészkő allochton, Kecskédi Tagozata települ közbe 14 méter vastagságban. Ebben – az allochem alkotók között – az átülepített biogén törmelék: rudista kagyló, vörösalga, korall és Orbitolina a meghatározó. Gyakoriságuk és eloszlásuk értékelhető szabályszerűséget mutat.

A Vértessomlói Aleurolitba közbetelepülő Környei Mészkő helyzetének megítélésében a szakemberek között jelentős véleménykülönbség van. A platform környezetében a két képződmény összefogazódása közismert, az itteni közettest azonban 2 km távolságban már medencefenéki törmelékkúpként értékelhető.